

נושא 16

נסיעה בדרך

שאינה עירונית

תוכן עניינים

1.....	נסיעה בדרך שאינה עירונית
1.....	מערך השיעור
4.....	סוגי דרכים שאינן עירוניות
5.....	דרך שאינה עירונית מהירה
8.....	דרך שאינה עירונית-ראשית
9.....	דרך שאינה עירונית-אזורית
10.....	דרך שאינה עירונית-מקומית
11.....	מהירות מרבית בדרך שאינה עירונית לפי סוגי כבישים
12.....	סכנות וסיכונים בדרכים שאינן עירוניות
16.....	מורכבות הנהיגה בדרך שאינה עירונית
16.....	1. נסיעה בימין הכביש
17.....	2. סטיות ועקיפה בכביש
18.....	3. עקיפה
22.....	4. התמזגויות
23.....	5. נהיגה במחלף
24.....	6. מפגש עם מסילת ברזל
27.....	7. ירידה לשול הדרך
28.....	פעילות בבית - פעילות משותפת עם נהגים ותיקים ומנוסים
28.....	שאלות תרגול לקראת מבחן בתיאוריה
30.....	תקנות תעבורה נוספות

נסיעה בדרך שאינה עירונית

מערך השיעור

מטרות

- התלמידים יזהו את מאפייני הדרך שאינה עירונית המוכרת בשפת יום-יום כדרך בין-עירונית..
- התלמידים יבינו את הסכנות שבנסיעה בדרך שאינה עירונית..
- התלמידים יבינו את דרך הנהיגה בדרך שאינה עירונית: חשיבות הנהיגה בימין הכביש, החלפת נתיבים, עקיפה, נהיגה במחלף ונהיגה בקרבת מסילת ברזל, הסכנות שבעצירה בשול הדרך ומניעתן.
- התלמידים יכירו את משמעות הסימנים השונים בדרך שאינה עירונית.

רעיון מרכזי

יחידת הוראה זו עוסקת בנהיגה בדרך שאינה עירונית. דרך זו כוללת סוגי דרכים הייחודיים לה:

דרך מהירה המשמשת בכבישי האורך או הרוחב העיקריים בארץ, מסומנת בתמרור כחול ובו מספר בעל ספרה אחת.

דרך ראשית המחברת בין ערים או יישובים גדולים, שממנה מסתעפות הדרכים האזוריות, מסומנת בדרך כלל בתמרור אדום ובו מספר בן שתי ספרות.

דרך אזורית המחברת בין הכביש הבין-עירוני ליישובי האזור. מסומנת בדרך כלל בתמרור ירוק ובו מספר בעל שלוש ספרות.

דרך מקומית המחברת בין הכביש הבין-עירוני האזורי למקום יישוב, המסומנת בדרך כלל בתמרור שחור ובו מספר בעל ארבע ספרות.

לדרך שאינה עירונית תקנות ותמרורים ייחודיים ובעיות אופייניות הייחודיות לה, כמו נהיגה במחלף, נהיגה במהירויות גבוהות, ריבוי נתיבים ועוד.

פירוט התוכן	שיטת ההוראה	פירוט פעילויות/ אמצעים	זמן	משימות לבית
סוגי דרכים	סוגי הדרכים - כללי: • דרך עירונית • דרך שאינה עירונית	הסבר מילולי והמחשה.	5 דקות	
סוגי דרכים שאינן עירוניות והסכנות האופייניות להן	• דרך מהירה • דרך שאינה עירונית-ראשית • דרך שאינה עירונית-אזורית • דרך מקומית שאינה עירונית	צפייה בסרטונים דיון והסבר.	10 דקות	זיהוי מאפייני כל דרך. הכרת סכנות. הבנת דרך הנהיגה. הכרת משמעות הסימנים השונים בדרך.
הסרטונים: 1. דרך מהירה: ✓ סכנות בדרך מהירה במעבר בין שלושה נתיבים (סרט 63), ✓ סכנות בדרך מהירה בת ארבעה נתיבים (סרט 64) 2. דרך ראשית: ✓ מאפיינים של דרך עורקית בשולי העיר (סרט 091); ✓ מכוניות נוסעות במהירות גבוהה בדרך שאינה עירונית עם נתיב אחד וקו הפרדה לבן (סרט 114) 3. דרך אזורית: ✓ עיקולים וירידות תלולות בדרך שאינה עירונית. (סרט 151) ✓ דרך שאינה עירונית עם קו הפרדה לבן וללא שוליים (סרט 161) ✓ דרך שאינה עירונית מקומית משובשת ובעיות בשדה הראיה (סרט 268) או: ✓ תנועה של כלי רכב רבים ומגוונים בדרך שאינה עירונית (סרט 206); ✓ דרך שאינה עירונית אזורית: דרך דו-סטריט עם נתיב אחד וקו הפרדה (סרט 278) 4. דרך מקומית: ✓ סכנות בדרך שאינה עירונית: דרך דו-סטריט צרה, ללא שוליים (סרטון 214); ✓ דרך שאינה עירונית מקומית בכניסה ליישוב (סרט 223)				

	5 דקות		הסבר בנוגע למהירות המרבית בדרכים שאינן עירוניות.	מהירות מרבית בסוגי הדרכים שאינן עירוניות.	מהירות מרבית בדרך שאינה עירונית
	15-10 דקות	מתבסס על הסרטונים מהחלק הקודם.	דיון נרחב על סכנות וסיכונים בדגש על כל סוג דרך שאינה עירונית.	סכנות וסיכונים בדרכים שאינן עירוניות.	סכנות וסיכונים בדרכים שאינן עירוניות
	5 דקות		הסבר	החוק והרציונל של נהיגה בימין הדרך.	נסיעה בימין הכביש
	15-10 דקות	הסרטונים: • עקיפה בשלבים (הרלב"ד, 1:11 דקות). • חובות הנהג ברכב הנעקף (הרלב"ד, 0:42 דקות). סימולציה (התנסות) של פעילות עקיפה להמחשת מורכבות הפעולה. עקיפה - סימולציה מתוך "חשיבה בתנועה" (שימו לב! בשלב זה ניתן להפעיל רק בדפדפן Internet Explorer)	הסבר והצגת הסרטונים. התנסות באמצעות סימולטור.	• פירוט מצבי סטייה בכביש • החוק • עקיפה	סטיות ועקיפה בכביש
	20- 15 דקות	דיון בשאלת תיאוריה.	הסבר והצגת סוגי תמרורים בסביבת המחלף.	• התמזגות • נהיגה באזור מחלף	הכניסה לדרך בין- עירונית והיציאה ממנה
פעילות מסכמת עם נהגים ותיקים.		צפייה בבית בסרטונים בנושא "תפיסת סיכונים וזיהוי מוקדם של סכנות": ✓ עיקולים וירידות תלולות בדרך שאינה עירונית. (סרט 151) ✓ דרך שאינה עירונית עם קו הפרדה לבן וללא שוליים (סרט 161) ✓ דרך שאינה עירונית מקומית משובשת ובעיות בשדה הראיה (סרט 268)			

סוגי דרכים שאינן עירוניות

הגדרה: דרך שאינה עירונית היא דרך אשר בכניסה אליה מוצב תמרור "קצה אזור דרך

עירונית" או תמרור כניסה לדרך מהירה.

פעילות 1

פעילות בנושא: הכרת דרכים שאינן עירוניות

למורה:

פעילות לתלמידים בעקבות צפייה בסרטונים* בנושא דרכים שאינן עירוניות. הפעילות מיועדת להיכרות ראשונה עם סוגי הדרכים האלה. לאחר הצפייה ידונו התלמידים במאפייניהן של כל דרך ובסכנות הטמונות בהן, במהלך שימוש בממצאי התלמידים (למשל: בהצגת דרך מהירה על התלמידים להביא דוגמאות לאפיון ולסכנות מהסרטונים שבהם צפו). (על תפיסת סיכונים ראו הרחבה בפרק 10).

לתלמידים:

מטרה:

הכרת דרכים שאינן עירוניות והסכנות האופייניות להן

מהלך הפעילות:

צפו בכל סרטון מקבוצות הסרטונים שלפניכם (1-4). לאחר צפייה בכל סרטון:

- זהו ורשמו מאפיינים של כל דרך.

- זהו סכנות האופייניות לכל סוג דרך ומיינו אותם לפי:
- סכנות ממשיות בכביש: סכנות העלולות להיגרם מאובייקט, מצב או סיטואציה או שילוב שלהם
- סכנות פוטנציאליות בכביש: אוסף של נסיבות העלולות להוביל לסכנה ממשית
 אלא אם הנהג יזהה אותן ויפעל כנדרש.

הסרטונים:

5. **דרך מהירה:**
 - ✓ [סכנות בדרך מהירה במעבר בין שלושה נתיבים](#) (סרט 63),
 - ✓ [סכנות בדרך מהירה בת ארבעה נתיבים](#) (סרט 64)
6. **דרך ראשית:**
 - ✓ [מאפיינים של דרך עורקית בשולי העיר](#) (סרט 091);
 - ✓ [מכונות נוסעות במהירות גבוהה בדרך שאינה עירונית עם נתיב אחד וקו הפרדה לבן](#) (סרט 114)
7. **דרך אזורית:**
 - ✓ [עיקולים וירידות תלולות בדרך שאינה עירונית](#) (סרט 151)
 - ✓ [דרך שאינה עירונית עם קו הפרדה לבן וללא שוליים](#) (סרט 161)
 - ✓ [דרך שאינה עירונית מקומית משובשת ובעיות בשדה הראיה](#) (סרט 268)
- או:**
 - ✓ [תנועה של כלי רכב רבים ומגוונים בדרך שאינה עירונית](#) (סרט 206);
 - ✓ [דרך שאינה עירונית אזורית: דרך דו-סטריט עם נתיב אחד וקו הפרדה](#) (סרט 278)
8. **דרך מקומית:**
 - ✓ [סכנות בדרך שאינה עירונית: דרך דו-סטריט צרה, ללא שוליים](#) (סרטון 214);
 - ✓ [דרך שאינה עירונית מקומית בכניסה ליישוב](#) (סרט 223)

דרך שאינה עירונית מהירה

הגדרת דרך מהירה על-פי תקנות התעבורה

"דרך מהירה" - דרך שאיננה דרך עירונית, שיש בה שני כבישים בני שני נתיבים לפחות לכל כיוון נסיעה, והם מיועדים לתנועת כלי רכב מנועים בלבד. בין הכבישים מפריד שטח הפרדה, אין גישה לדרך מחצרים סמוכים, ואין בה מפגשי מסילת ברזל או צמתים פרט להתמזגויות כבישים, ובכניסה לדרך מוצב תמרור המורה על "דרך מהירה".

קצה הדרך המהירה

דרך מהירה

העיקרון שעליו מושתתים תכנונה ובנייתה של הדרך המהירה הוא זרימת התנועה. לכן, בדרך זו נאסרה כניסת הולכי רגל, רוכבי אופניים, כלי רכב איטיים, או כלי רכב שאינם מסוגלים או מורשים להגיע למהירות המינימלית המותרת לתנועה בדרך זו. כל אלה נועדו לסייע לנהג ולמנוע ממנו התלבטות הנוגעת למהירות הנסיעה. **לשם כך מוצב בכניסה לדרך המהירה התמרור:**

דרך לרכב מנועי שמסוגל ומורשה לנוע במהירות שאינה פחותה מזו שצויינה בתמרור בקמ"ש.	218	
--	-------------------	--

איור: דרך מהירה

מאפייני דרך מהירה

מאפייני הדרך המהירה מסייעים להזרמת תנועה:

- שני כבישים, בכל אחד מהם שני נתיבים רחבים לפחות, והעקיפה נוחה ובטוחה. בין שני הכבישים לאורכם משתרע שטח הפרדה (בנוי או צמחייה).
- בדרך המהירה אין צמתים, והכניסות והיציאות ממנה ואליה מוסדרות במחלפים. נתיבי האצה ונתיבי האטה מסייעים לנהגים להתאים את מהירות נסיעתם למהירות הנהוגה בכביש שבו הם מעוניינים להשתלב.
- גדרות לצדי הדרך המונעות כניסה מהשטח של בעלי חיים או של הולכי רגל.
- שולי הדרך סלולים. העצירה והחנייה בשולי הדרך המהירה אסורות, למעט מצב שבו אירעה תקלה או מוגשת עזרה לנפגעים. כן אסור להעלות או להוריד נוסעים (טרמפיסטים למשל). מיעוט של עקומות חדות המגדיל את טווח הראייה.
- שימוש במספר מצומצם של תמרורים חיוניים והצבתם באופן ברור ובולט. המטרה היא, שנהגים יוכלו להבין במהלך נסיעה מהירה את המסר של התמרור, ולא ייקלעו למצב של כורח לקלוט מידע רב מדי שיוביל להאטה במהירות.
- עיקולי הדרך והשיפועים נוחים ומאפשרים לנהג לשמור על מהירות נסיעה גבוהה, ללא חשש מפני השפעת כוחות הטבע (הכוח הצנטריפוגלי) על הרכב.
- בצידי הדרכים ובין מסלולי הנסיעה הנגדיים הוקמו לרוב מעקות בטיחות וגדרות מגן, אשר נועדו למנוע תאונה חזיתית או ירידה מהדרך (מעבר לשול).
- אסורה הכניסה להולכי רגל.

חשוב לדעת!

- דרך מהירה מסומנת בתמרור ובו מספר בצבע כחול (לרוב, ספרה אחת).
- דרכים מהירות משמשות ככבישי האורך והרוחב העיקריים בארץ. כבישי רוחב מהירים הם: כביש 1 מתל אביב לירושלים, כביש 2 מעתלית לפאתי חיפה, כביש 431 המחבר את נתיבי איילון במערב לכביש 1 במזרח ועד לעיר מודיעין, וקטעים מכביש חוצה שומרון (כביש 5). כבישי אורך מהירים הם: חוצה ישראל, כביש 6 וכביש 4 בקטע שבין ראשון לציון לאשדוד.

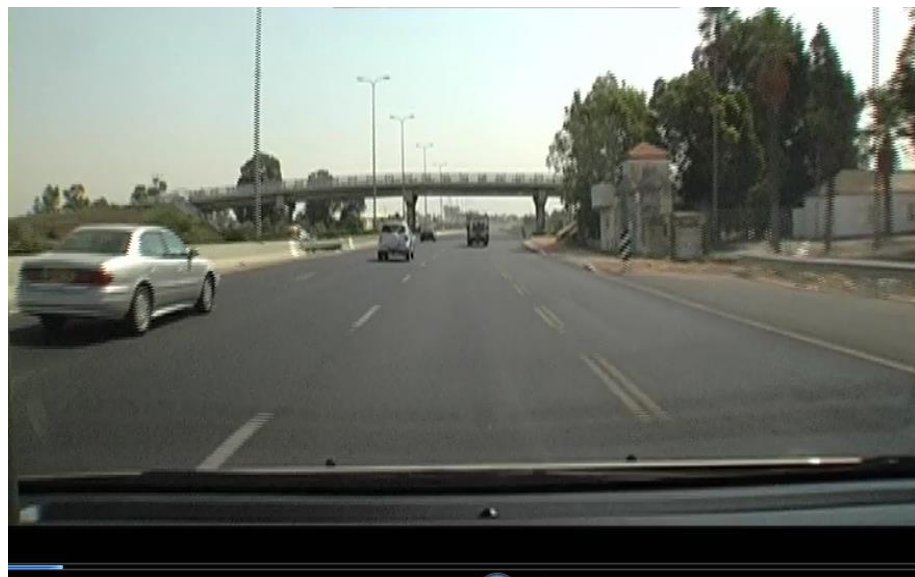
סכנות אופייניות בדרך מהירה

- מהירות מופרזת של כלי רכב בשל נוחות הכביש.
- עקיפות של כלי רכב במהירות גבוהה.
- הפרשים במהירות המרבית המותרת בין משאיות כבדות (80 קמ"ש), אוטובוסים (100 קמ"ש) לרכב אחר (110 קמ"ש).

- עצירת כלי רכב בשול בגלל תקלה או מסיבה אחרת.
- במהירות גבוהה עלול נקר בצמיג לגרום לאובדן שליטה ברכב.

דרך שאינה עירונית-ראשית

דרך ראשית מחברת בין ערים או יישובים גדולים, וממנה מסתעפות הדרכים האזוריות. בדרך כלל מסומנת הדרך בתמרור בן שתי ספרות שצבעו אדום. למשל **כביש 44**, המחבר בין צומת שמשון הסמוך לאשתאול לבין מחלף חולון בצפונה של חולון, **כביש 85** המחבר בין עכו לכרמיאל, או **כביש 42** המחבר בין אשדוד לראשון לציון דרך יבנה.

מאפייני דרך ראשית

- כבישים רחבים.
- שני נתיבי נסיעה לפחות בכל כביש.
- צמתים או מחלפים.
- מהירות הנסיעה המותרת היא 90 קמ"ש בדרך כלל (ולמשאיות כבדות – 80 קמ"ש).

סכנות שכיחות בדרך ראשית

- עייפות נהגים.
- בלימות פתע של רכב שנוסע מלפנים.
- התקרבות מהירה לרמזור שעומד להתחלף.
- מעברים במפתיע בין נתיבים.
- עקיפות

- כלי רכב כבדים בדרך.
- כלי רכב שמגיחים מהצד מבלי שנוכל לדעת כיצד ישתלבו בתנועה.
- התנהגות הולכי הרגל וגורמים אנושיים נוספים (עובדים בכביש, התקהלויות בצידי הדרך ועוד).

דרך שאינה עירונית-אזורית

מאפייני דרך אזורית

דרך אזורית מחברת בין כביש ראשי שאינו עירוני לבין יישובי האזור, ומסומנת בדרך כלל בתמרור ובו מספר בן שלוש ספרות שצבעו ירוק. הדרך עוברת בין יישובי האזור, וממנה יוצאות לכל יישוב דרכים

שאינן עירוניות-מקומיות. דוגמה לכביש אזורי הוא כביש האורך 424, העובר בשפלה ובעמק איילון ומחבר את מחלף נשרים בכביש 44 לצומת חטיבה שבע בלטרון.

מאפייני הדרך:

- לרוב כביש דו-סטרי.
- עקומות בדרך.
- ריבוי צומתי קמץ בכניסה ליישובים.
- מפגשי כלי רכב בצמתים.
- תחנות אוטובוס ליד הצמתים.
- לעיתים הכביש משובש, לעיתים השוליים אינם יציבים, לעיתים אין תאורה בכביש.
- תנועת רוכבי אופניים, ובקרבת היישובים גם הולכי רגל.

סכנות שכיחות בדרך אזורית

- כלי רכב עוצרים (במיוחד סמוך לצמתים).
- תנועת כלי רכב איטיים, כלים חקלאיים, אופניים ועוד.
- ליקויים בהסדרי תנועה (תמרורים וסימנים).
- מהמורות בכביש.
- קושי בחזרה לכביש אחרי ירידה לשוליים.
- אופניים והולכי הרגל.
- קרבה בין כלי רכב בכביש הצר.
- רכב שאינו נותן זכות קדימה בצומת.
- ראות מוגבלת (עיקולים ובעיות אחרות בשדה הראייה).

דרך שאינה עירונית-מקומית

מאפייני דרך מקומית

דרך מקומית מחברת בין כביש אזורי ליישוב, ומסומנת בדרך כלל בתמרור ובו מספר בן ארבע ספרות בצבע שחור. למשל, **כביש 4311** המחבר בין כביש 412 לבין המושבים ואזור התעשייה במועצה מקומית גן רווה, או **כביש 7513** המחבר בין כביש 75 לבין בית לחם הגלילית.

מאפייני הדרך:

- כביש דו-סטרי צר.
- היעדר שוליים, שוליים לא יציבים או היעדר תאורה בחלק מהכבישים.
- תנועת כלי רכב איטיים, כלים חקלאיים, אופניים ועוד.

סכנות שכיחות בדרך מקומית

- הולכי רגל על הכביש.
- קרבה בין כלי רכב בכביש הצר.
- קושי בחזרה לכביש אחרי ירידה לשוליים.
- ראות מוגבלת (עיקולים ובעיות אחרות בשדה הראייה).

מהירות מרבית בדרך שאינה עירונית לפי סוגי כבישים

המהירות המרבית המותרת בדרך שאינה עירונית היא:

- **בדרך מהירה** – 110 קמ"ש.
- **בדרך שאינה עירונית** - שבה שטח הפרדה בנוי בין שני הכבישים – 90 קמ"ש.
- **בדרך שאינה עירונית** שבה אין שטח הפרדה בנוי בין שני הכבישים – 80 קמ"ש.

אם נקבעה **מהירות מיוחדת** באמצעות תמרור, יש לנהוג על-פי הוראתו או להפחית מן המהירות המצוינת בו.

- **בדרך מהירה** יכול תמרור להורות על הפחתת המהירות המרבית או על הגברתה ל-120 קמ"ש לכל היותר.
- **בדרך שאינה עירונית ואינה מהירה** אך היא בעלת שטח הפרדה בנוי ולפחות שני נתיבים בכל כיוון נסיעה, יכול תמרור להורות על הפחתת המהירות המרבית או על הגברתה ל-110 קמ"ש לכל היותר.
- **בדרך אחרת שאינה עירונית** יכול תמרור להורות על הפחתת המהירות המרבית או על הגברתה ל-100 קמ"ש לכל היותר.

למרות האמור לעיל, משאית כבדה אינה רשאית לנסוע במהירות העולה על 80 קמ"ש, ואוטובוס שאינו זעיר אינו רשאי לנסוע במהירות העולה על 100 קמ"ש.

חשוב לזכור! החוק קובע, שמותר לנהוג ברכב רק **במהירות סבירה** שאינה מעל המהירות המרבית המותרת, בהתחשב בכל הנסיבות: מצב הנהג, מזג האוויר, הימצאות עוברי דרך אחרים, תנאי הדרך והתנועה בה, המאפשרים לנהג שליטה מוחלטת ברכב.

סכנות וסיכונים בדרכים שאינן עירוניות

פעילות 2

פעילות בנושא: דרכים שאינן עירוניות והסכנות בהן

למורה:

פעילות לתלמידים על-פי סרטונים*. הציגו במליאה סרטון או שניים ונהלו דיון על הסכנות, על התרחישים ועל ההתנהגות הצפויה. התלמידים יצפו בקבוצות בנות עד ארבעה תלמידים בסרטונים נוספים, וירשמו את הסכנות שהם מזהים, תרחישים אפשריים והמלצה להתנהגות.

הסרטונים* נמצאים בקובץ סרטי תפיסת סיכונים וזיהוי מוקדם של סכנות, וגם בפרק 10 כולל פירוט התוכן. תיאור הסרטונים מוצג בטבלה למטה.

לתלמידים

מהלך הפעילות:

צפו בסרטונים

- ✓ [דרך שאינה עירונית עם קו הפרדה לבן וללא שוליים](#) (סרט 161)
- ✓ [עיקולים וירידות תלולות בדרך שאינה עירונית](#). (סרט 151)
- ✓ [דרך שאינה עירונית מקומית משובשת ובעיות בשדה הראיה](#) (סרט 268)

התייחסו לכל אחד מסוגי הדרכים המוצגים בסרטונים שראיתם וענו על השאלות הבאות:

- ✓ זהו סכנות האופייניות לסוג דרך זה, סכנות פוטנציאליות וסכנות ממשיות.
- ✓ בררו את הקשר בין סוג הדרך ומאפייניה לבין הסכנות הצפויות בה.
- ✓ דונו בסכנות נוספות האופייניות לדרך שכזו, בין אם הופיעו בסרט בין אם לאו.
- ✓ נתחו את מה שראיתם בכל סרטון וציינו המלצות הנוגעות לאופן הנהיגה בדרך כזו.

למורה

סרטי "תפיסת סיכונים וזיהוי מוקדם של סכנות"

שם הסרט ומספרו	סוג הדרך שם, תיאור, מקום	סכנות לדוגמה בסרטון (סכנה מיידית ופוטנציאלית)	תרחישים אפשריים	המלצות להתנהגות	משך הסרט
דרך שאינה עירונית עם קו הפרדה לבן וללא שוליים (סרט 161)	דרך שאינה עירונית-אזורית	תמרור אזהרה מפני עיקולים חדים וירידות, קו הפרדה לבן לאורך כל הדרך המעיד על שדה ראייה מצומצם, אין שוליים בדרך.	כלי רכב הצצים כל הזמן במפתיע מעבר לעיקולים, אבנים פזורות על הכביש, חשש לעקיפות מסוכנות, חשש לאיבוד שליטה במורד או בסיבוב, כלי רכב רחבים יכולים לדחוק אל ימין הדרך כלי רכב אחרים המגיעים ממול.	האטה במידת הצורך, נסיעה קרוב ככל האפשר לימין הדרך, ותוך כדי תשומת לב מקסימלית אל הנקודה הקרובה ביותר לעיקול הבא. מותר לצפור לפני הכניסה לעיקול חד.	43 שניות
		תמרור המזהיר מפני אבנים מתדרדרות.	אבנים מונחות על הכביש.	הצצה במראות הרכב שמא מישהו מאחור מנסה לעקוף, אם כן - להאט ולאפשר לו. להדליק את האורות הנמוכים.	
			חיפוש אבנים שמפוזרות על הכביש ועקיפתן על-פי הכללים. אם האבנים הן מעטות וקלות, וכשיש מקום בטוח לעצור בצד, יש לסלק את האבנים. אם לא – לדווח למשטרה.		

25 שניות	להדליק את האורות הנמוכים, להאט למהירות סבירה, במיוחד לפני הכניסה לעיקולים. לשמור על צד ימין ככל האפשר. להשתמש בתכיפות במראות. לנהוג במורד בהילוך נמוך.	1. בני אדם, כלי רכב או בעלי חיים מופיעים לפתע מעבר לעיקול או מתוך הצמחייה, שעה שלנוהג ברכב אין שוליים כמפלט לשעת חירום. 2. בגלל המהירות הנמוכה המתחייבת ממבנה הדרך ומהגבלת המהירות יש ניסיונות עקיפה מסוכנים. 3. בעיקולים עלולים כלי רכב להידחק אל הנתיב הנגדי או אל מחוץ לכביש. 4. סכנת אובדן שליטה במורד.	כביש צר ובו תמרורים המזהירים מפני עיקולים וירידות תלולות, וסכנה כללית (!) אין שוליים בצדדים ואין לאן לחמוק בשעת הצורך, צמחייה מסתירה את המשך הדרך ואת כלי הרכב הבאים ממול, את צידי הדרך ואת צומת ההסתעפות מימין.	דרך שאינה עירונית-אזורית דרך שאינה עירונית, דו-סיטרית, כביש מעוקל ומתפתל, מהירות מוגבלת ל-60 קמ"ש.	עיקולים וירידות תלולות בדרך שאינה עירונית. (סרט 151)
40 שניות	להדליק את האורות הנמוכים כדי להיראות טוב יותר, להתאים את המהירות לתנאי הדרך. להימנע מעקיפת משאית, אלא אם היא יורדת לעומק השול ושדה הראייה ממול פנוי לטווח של מאות מטרים.	יציאה של כלי רכב לעקיפות מסוכנות כולל משאיות ענק, בדרכים ששדה הראייה בהם מצומצם והשליטה בכלי הרכב קשה (בגלל העקומות, הירידות והמורדות ועוד).	עקומות חדות בדרך, עליות ומורדות, היעדר שטח הפרדה, שדה ראייה מצומצם.	דרך שאינה עירונית-אזורית, דו-סיטרית, נתיב אחד בכל כיוון.	דרך שאינה עירונית מקומית משובשת ובעיות בשדה הראייה (סרט 268)
	להימנע מלרדת לשוליים, אלא במקרה חירום כשאין אפשרות אחרת. לאותת לפני החזרה לכביש, לבדוק את מצב הכביש ולעלות במשטח	ירידה לשול, מרצון או מהכרח, עלולה לגרום לאובדן השליטה ברכב, במיוחד בעת חזרה לא מבוקרת או לא מיומנת לכביש הגבוה יותר.	שוליים נמוכים או שבורים.		

	המתאים ביותר ובזווית קהה בין הצמיג העולה לבין שפת הכביש.				
	להאט למהירות שבה הרכב יציב.	אחיזת הצמיגים משתבשת, מפרה את יציבות הרכב ופוגעת ביעילות ההיגוי, ההאצה והבלימה.	כביש מקורצף.		
	אחת לשעה עד שעה וחצי לפחות, להפסיק את הנהיגה להפוגת רענון.	עייפות הנהג והירדמות.	נוף מונוטוני.		

מורכבות הנהיגה בדרך שאינה עירונית

1. נסיעה בימין הכביש

חובה תמיד להקפיד ככל האפשר על נהיגה בצידו הימני של הכביש. בדרך שאינה עירונית יש בדרך כלל כמה נתיבים, ועל הנהג להשתמש ככל האפשר בנתיב הימני.

נהיגה במרכז הכביש לא כמתחייב בחוק

תקנות בנושא נסיעה בימין הכביש

נהיגה בצד ימין:

הנהג חייב להשתמש, ככל האפשר, בצידו הימני הקיצוני של הכביש, גם בכביש חד-סטרי, או בצידו הקיצוני של הנתיב המיועד לאותו כיוון נסיעה ולאותו סוג רכב. מותר לסטות לנתיבים אחרים אך ורק לשם עקיפה, לבחירת נתיב מתאים לפנייה שמאלה, או כאשר התנועה נעה בטורים בגלל הצפיפות.

נחזור על היתרונות העיקריים בנסיעה בצד ימין שאותם למדנו בפרק על הדרך וחלקיה:

בטיחות

- הנהג, היושב בצידו השמאלי של הרכב, רואה טוב יותר את המתרחש בצידו השמאלי, ופחות את המתרחש בצידו הימני. ככל שהרכב ימצא בצידו הימני הקיצוני של הכביש, יצטמצם

השטח המת שבכביש (הנסתר מעיני הנהג) המצוי בצד ימין של הרכב, ואף תפחת הסכנה לכניסת רכב מימין.

- הפרדה והרחקה מרבות בין תנועות נגדיות בכביש דו-סטרי.
- הקרבה לשול הדרך תאפשר מילוט נוח ובטוח יותר בעת סכנה בכביש.
- הנסיעה בצד ימין מאפשרת לרכב העוקף מצד שמאל עקיפה בטוחה יותר.
- שמירה על צד ימין תמנע מרכב דו-גלגלי - אופנוע, אופנים חשמליים ורגילים וקורקינט - לעקוף מימין.
- בעת ראות לקויה, חשיכה או גשם, קל יותר לנהוג תוך הסתמכות על שפת הכביש הימנית.

זרימה

ההיגיון שבהוראת החוק על השימוש בצידו הימני הקיצוני של הכביש, נסמך על השאיפה ליצור סדר במיקום כלי הרכב במרחבי הכביש, וכך להביא לזרימת תנועה בצורה המאורגנת והמיטבית.

הנסיעה בצד ימין מאפשרת את הזרמת כלי הרכב המהירים יותר, שממילא עוקפים בצד שמאל בכביש חד-סטרי רב-נתיבים.

פרשנות לחובת הנסיעה בצד ימין

החוק קובע, כי יש להשתמש ככל האפשר בצידו הימני הקיצוני של הכביש, אלא אם כן:

- הנתיב הימני, או חלקו, חסום על-ידי רכב חונה או על-ידי מכשול כלשהו.
- לפני פנייה שמאלה או פניית פרסה שמאלה.
- לצורך עקיפה.
- תנועה של המכוניות בטורים בשני הנתיבים בגלל צפיפות.
- כשהנתיב הימני הוא נתיב צ' (נתיב תחבורה ציבורית המיועד לאוטובוסים ולמוניות, ולרכב מורשה לנוע בנתיב). במצב זה הנתיב שמשמאל לנתיב צ', ישמש באותו כביש כנתיב הימני ביותר לכלל התנועה.

2. סטיות ועקיפה בכביש

סטייה מהקו הישר של הנסיעה, בין שהיא מתבצעת על-ידי הפניית הגה קלה או מעבר ממשי מנתיב לנתיב, מחייבת בדיקת הדרך בצד באמצעות המראות ואיתות בזמן, שיאפשר לעוברי הדרך האחרים להבין את כוונת הנהג.

סטייה או פנייה בלתי מתוקשרות עלולות לגרום תגובות שרשרת בתנועה הסובבת, ולהסתיים בתאונה קלה או קשה ומורכבת שמעורבים בה כמה כלי רכב.

על-פי רוב סוטים כלי הרכב באחד מהמצבים האלה:

- סטייה בתוך נתיב הנסיעה – תיקוני הגה קלים. התרחקות קלה ממכשול.
- סטייה בתוך הנתיב חייבת להיות מלווה תמיד בבדיקה יסודית במראות ותוך התחשבות בשטחים המתים. שינוי קטן אך לא אחראי עלול לפגוע למשל בכלי רכב דו-גלגליים.
- סטייה מנתיב הנסיעה אל הנתיב הסמוך שנעשית לפני פנייה שמאלה או לפני עקיפה ובחזרה ממנה.
- מעבר מנתיב לנתיב עקב עומסים ואילוצי תנועה.
- כשנתיב מסתיים או הופך לנתיב לתחבורה ציבורית.

סטייה רבת-נתיבים - סטייה בכביש שבו יותר משני נתיבים בכל כיוון נעשית כאשר הנהג מעוניין לפנות ולצאת מהדרך, כאשר יותר מנתיב אחד נחסם, או לצורך מעבר מנתיב עמוס לנתיב פנוי. במצב כזה יש להתייחס לסטייה אל כל נתיב ונתיב כאל פעולה ספציפית נפרדת.

זכרו: סטייה בלתי מבוקרת עלולה לגרום לשרשרת תגובות בתנועה בנתיבים הסמוכים ולהסתיים בתאונה קשה ומורכבת.

תקנות בנושא סטייה בכביש

(תקנה 64(ו))	נוהג רכב שנתיב נסיעתו מסתיים ועליו לסטות לנתיב סמוך, ייתן זכות קדימה לכלי רכב הנוסעים בנתיב שאליו הוא מבקש לסטות.
תקנה 40 (א')	החוק אוסר על הנהג לסטות מנתיב נסיעתו אם הדבר עלול לגרום להפרעה או לסיכון.
תקנה 61	החוק מחייב את הנהג, הנע בעקבות רכב מאותה, לאפשר לרכב שלפניו לבצע את השינוי ללא הפרעה.
תקנה 41	החוק דורש מהנהג לבצע פנייה, סטייה או התחלת נסיעה רק במהירות סבירה ובבטחה, ללא גרימת הפרעה או סיכון למצוי בדרך ובתנועה.

3. עקיפה

עקיפה היא סטייה שבה רכב אחד חולף על פניו של רכב אחר, בין אם הרכב האחר נמצא בנסיעה, בעמידה או בחנייה. העקיפה היא פעולה מורכבת, ומומלץ לשקול אם תנאי הדרך מאפשרים את ביצועה. בתקנות התעבורה מפורט באילו מצבים אסור לעקוף.

שלבי העקיפה:

1. שלב התכנון (ההחלטה לעקוף):

✓ מוודאים שהפרש המהירויות בין הרכב העוקף והרכב הנעקף מתאים לעקיפה.

- ✓ בודקים שאין איסורים לעקיפה.
- ✓ מסתכלים במראה הפנימית ובמראת הצד השמאלית, ומפנים את המבט לשטח המת משמאל כדי לוודא שהדרך פנויה לעקיפה ואינה מסוכנת לנהג ולמשתמשי הדרך האחרים.
- ✓ מקבלים החלטה לעקוף ומצהירים על הכוונה באמצעות **איתות שמאלה**.

2. שלב הסתייה:

- ✓ נמנעים מסטיות חדות, מאיצים את הרכב וסוטים **באלכסון ארוך** ובאופן מתון תוך כדי האצה (מבלי לעבור על המהירות המותרת) והמשך תקשורת עם משתמשי דרך אחרים.

3. שלב "המעבר על-פני הרכב האחר":

- ✓ מפסיקים את האיתות שמאלה שכן פעולת הסתייה הסתיימה.
- ✓ שוהים ב"נתיב המעבר על-פני הרכב הנעקף" רק בזמן ובדרך הקצרים ביותר הנדרשים לעקיפה.
- ✓ שומרים על רווח צד גדול מהרכב הנעקף.
- ✓ שומרים על קשר עין עם הרכב הנעקף באמצעות צפירה קלה (בדרך שאינה עירונית) או הבהוב אורות קצר כדי להפנות את תשומת ליבו של הנהג לעקיפה ועל מנת שלא ישנה את התנהגותו, יאיץ את רכבו, או יסטה.
- ✓ מאותתים ימינה כדי להצהיר על הכוונה לחזור לנתיב הנסיעה בימין.

4. שלב החזרה:

- ✓ הסתייה ימינה תתבצע לאחר שפנסי הרכב הנעקף ישתקפו במראה הפנימית של הרכב. נמנעים מסטייה מוקדמת מידי.
- ✓ נמנעים מסטייה חדה, חוזרים באלכסון ארוך ומתון.

5. שלב הסיום:

- ✓ לאחר שמתיישרים בנתיב הימני, מפסיקים את האיתות ימינה וחוזרים לשגרת נהיגה.

חמישה שלבים בסיסיים לעקיפה

חשוב לציין כי עקיפה מתבצעת רק כשקיים צורך תעבורתי אמיתי, כאשר מתקיימים תנאים נוחים לעקיפה, וכשאין איסור על כך. לא בטוח – לא עוקפים! אם יש ספק – לא עוקפים! גם נוהג הרכב הנעקף צריך לסייע ככל יכולתו להצלחת העקיפה, חשוב שלא יאיץ את מהירותו ולא יסיט את רכבו עד שהרכב העוקף יחלוף על פניו.

פעילות 3

פעילות בנושא: עקיפה

למורה:

באמצעות ההדמיה "עקיפה", מתוך סדרת סימולציות המלוות את הספר "חשיבה בתנועה" ומחקות את המציאות המורכבת במרחב התעבורתי, יתרגלו התלמידים התנהלות במצבים מסוכנים. מטרתן של ההדמיות להציג באופן מוחשי את המאפיינים של מרחב זה ואת הגורמים המשפיעים על ההתנהלות בו ולאפשר ללומדים למידה חווייתית.

בעזרת הסימולציה "אימוני עקיפה" מתרגלים התלמידים עקיפה בתנאי דרך מגוונים, ובוחנים את השפעתם של גורמים שונים על יכולתם לעקוף בהצלחה. עליהם להגיע אל נקודת הסיום בתוך פרק זמן שאינו עולה על ארבע דקות, כאשר הרכב שלם וללא פגע. אין לעקוף במקום שבו מסומן קו הפרדה (קו לבן רציף), ואסור להתנגש בכלי רכב אחרים.

בסיום ההדמיה ייערך דיון על הסיכונים שבעקיפה ועל הדרכים הנכונות לממש אותה.

פעילות לתלמידים

- צפו בסרטון [עקיפה בשלבים](#) (הרלב"ד, 1:11 דקות).
- בצעו את הדמיה [עקיפה - סימולציה מתוך "חשיבה בתנועה"](#), [משרד החינוך](#).
(שימו לב! בשלב זה ניתן להפעיל רק בדפדפן Internet Explorer)

ערכו דיון על הסיכונים שבעקיפה ועל הדרך לממש אותה. לסיכום, דונו בתקנות התעבורה הנוגעות לעקיפה ובדקו כיצד התקנות נותנות מענה לסיכונים שבעקיפה.

תקנות בנושא עקיפה

א. נוהג רכב לא יעקוף בכביש רכב אחר, בין שהוא באותו נתיב נסיעה ובין אם לאו, אלא מצידו השמאלי. ב. מותר לנוהג ברכב לעקוף רכב אחר מצידו הימני במקרים אלה: 1. נוהג הרכב האחר נמצא בנתיב לפנייה שמאלה בלבד או מתכוון לפנות שמאלה ואותת על כך.	תקנה 47 עקיפה
--	--

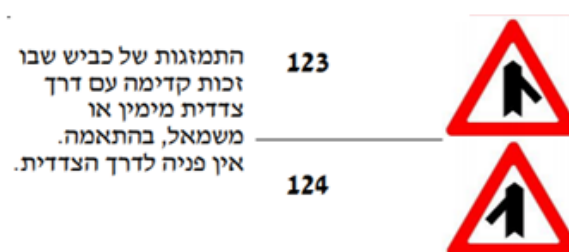
2. בפנייה שמאלה אל כביש חד-סטרי או אל כביש שיש בו שני נתיבים או יותר בכל כיוון נסיעה, ועד שנוהג הרכב האחר השלים את פנייתו לתוך הנתיב השמאלי. 3. נוהג הרכב נוסע בנתיב שיועד לתחבורה ציבורית. 4. נוהג הרכב נוסע בנתיב המיועד לפנייה ימינה בלבד. ג. מבלי לפגוע בהוראות תקנת משנה (א) ותקנה 35, בכביש חד-סטרי שיש בו שני נתיבים או יותר באותו כיוון נסיעה, אשר מחמת צפיפות התנועה נעים בו כלי רכב בטורים בכל נתיב, לא יראו כעקיפה את תנועתם של כלי רכב הנעים בנתיב אחד והנוסעים במהירות העולה על המהירות שבה נוסעים כלי הרכב שבנתיב האחר, ובלבד שהדבר לא יגרום הפרעה או סיכון לתנועה. ד. נוהג רכב לא יעקוף רכב, אלא אם הדרך פנויה במרחק מספיק כדי לאפשר לו את ביצוע העקיפה ואת המשכת הנסיעה בבטיחות ללא הפרעה וללא סיכון לנסיעתו של רכב אחר, וללא הפרעה אחרת לתנועה מכל כיוון שהוא. ה. נוהג רכב לא יעקוף, לא ינסה לעקוף ולא יסיט את רכבו שמאלה או ימינה כדי לעקוף רכב או בעל חיים באחד מאלה: 1. הראות לקויה או שדה הראייה חסום או מוגבל. 2. הוא נמצא אחרי התמרור א-30 לפני מפגש מסילת ברזל, ועד אחרי מפגש מסילת הברזל. 3. הוא מתקרב אל מעבר חצייה להולכי רגל המסומן על פני הכביש או על-ידי תמרור המציין מקום מעבר חצייה להולכי רגל, ועד שעבר את מקום מעבר החצייה. 4. הוא עובר בתוך צומת, או אינו משלים את העקיפה לפני הגיעו לצומת. 5. הוא חוצה קו הפרדה רצוף, אלא אם כן בסמוך לו בצידו הימני נמצא קו קטעים. ו. הוראת פסקה (4) בתקנת משנה (ה) לא תחול על - 1. עקיפה בכביש שיש בו שני נתיבים או יותר באותו כיוון נסיעה. 2. עקיפת בלי חיים, רכב בעל שני גלגלים או רכב הנגרר על-ידי בהמה, ובלבד שהעקיפה ממלאה אחר ההוראות האחרות של תקנות אלה. ז. נוהג רכב לא יעקוף רכב ולא יעבור על פני רכב שעצר לפני צומת, לפני מעבר חצייה או לפני מפגש מסילת ברזל לשם מילוי אחרי הוראות חלק זה. ח. נוהג רכב לא יעקוף רכב עוקף אלא אם הכביש חד-סטרי או בכביש שהותרה בו העקיפה לפי תמרור או לפי הוראות תקנות אלה, ויש בו יותר משני נתיבים באותו כיוון נסיעה. לעניין זה לא יבוא במניין הנתיבים נתיב שיועד לתחבורה ציבורית. הוראות תקנת משנה זו לא יחולו על אוטובוס למעט אוטובוס זעיר ועל רכב מסחרי או על רכב עבודה שמשקלם הכולל עולה על 3,500 ק"ג ורכב כאמור לא יעקוף רכב עוקף אחר בכל דרך.	
---	--

תקנה 48 רכב שנעקף	א. נוהג רכב שנעקף, יסיט את רכבו עד כמה שאפשר לשפת הכביש כדי לאפשר לרכב העוקף לעקוף בבטחה, ולא יגדיל את מהירות נסיעתו עד לאחר שהרכב העוקף עבר על פניו. ב. נהג ברכב המוביל מטען חורג, ואשר אין אפשרות לעקפו עקב תנאי הדרך והתנועה בה, חייב להאט מהירות נסיעתו, ובמידת האפשר והצורך לרדת מעבר לשפת הכביש ואף לעצור את הרכב, כדי לתת לכלי רכב הנמצאים מאחוריו לעקפו בבטחה. ג. הנוהג ברכב מנועי שבשל מטענו, או בשל שיפוע הדרך, נאלץ לנסוע במהירות נמוכה שיש בה כדי לעכב כלי רכב הנוסעים מאחוריו, חייב להימין ולנסוע בשולי הדרך כאשר השול מיוצב באספלט ופנוי, כדי לתת לכלי רכב שמאחוריו אפשרות לעקפו.
--	--

משימה לתלמידים: צפו בסרטון להמחשת התקנה: חובות הנהג ברכב שנעקף (הרלב"ד, 0:42 דקות).

4. התמזגויות

תמרורים 123 ו-124 מיועדים לנוסעים בדרך הצדדית שרוצים להתמזג עם כביש ראשי:

תמרורים 125 ו-126 נועדו להזהיר את הנוהגים בדרך המהירה ומפני הנכנסים אליה:

בדרך כלל החיבור בין דרך צדדית (דרך אזורית, דרך מקומית) לדרך מהירה או לדרך שאינה עירונית-ראשית, נעשה באמצעות התמזגויות. מטרת ההתמזגות היא לאפשר לכלי רכב הנכנסים אל הדרך או יוצאים ממנה להתאים עצמם לשינוי המהירות והכיוון מבלי להפריע לתנועה ולצמצם עימותים בדרך.

הכניסה בנתיבי האצה

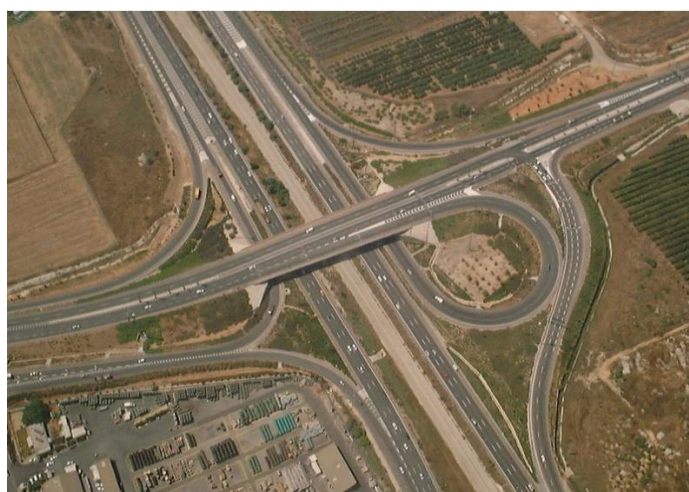
נתיב האצה מאפשר לכלי רכב הנכנסים לדרך שאינה עירונית להשתלב בתנועת כלי הרכב האחרים שנוסעים בה. נתיב ההאצה בנוי כך, שהרכב הנכנס יכול להאיץ את מהירותו עד להתאמתה למהירות הנסיעה בדרך שבה הוא עומד להשתלב. במקרה הצורך, על רכב הנכנס מנתיב ההאצה לדרך המהירה או הראשית לתת זכות קדימה לכלי הרכב הנוסעים בה.

היציאה בנתיבי האטה

נתיב ההאטה מיועד לכלי רכב הנוסעים בדרך הראשית ומעוניינים לצאת ממנה. כלי הרכב היוצאים מדרך שאינה עירונית יצאו ממנה במהירות ויאטו בנתיב ההאטה עד להשתלבותם בכביש.

5. נהיגה במחלף

"מחלף" - מפגש דרכים במפלסים שונים הכולל את הדרכים המחוברות בין המפגש. היציאות מהמחלף הן תמיד לצד ימין. הבעיה העיקרית במחלף היא שכלי רכב רבים שרוצים לצאת מהמחלף ונוסעים בנתיב השמאלי, עוברים לנתיב הימני בשלב מאוחר מדי וכך מפריעים לתנועה.

מחלף שפירים

מורכבות הנהיגה במחלף

מהן הבעיות בנהיגה במחלף וכיצד פונים בו?

לתלמידים:

בפרקים קודמים למדנו מהו מחלף. לרענן נתרגל את השאלה ממבחן התיאוריה:

מהו מחלף?

- א. מפגש דרכים במפלס אחד המצוי בדרך עירונית בלבד.
- ב. מפגש של שני כבישים או יותר באותו מפלס, בדרך שאינה עירונית.
- ג. השטח שנוצר במפגש של שלושה כבישים באותו מפלס.
- ד. מפגש של דרכים במפלסים שונים המאפשר מעבר בנסיעה מדרך לדרך.

למורה: תשובה ד - מפגש של דרכים במפלסים שונים, המאפשר מעבר בנסיעה מדרך לדרך.

6. מפגש עם מסילת ברזל

"מפגש מסילת ברזל" - מקום שדרך ומסילת ברזל חוצים זו את זו במפלס אחד והוא מסומן בתמרור שנקבע לכך.

לתלמידים:

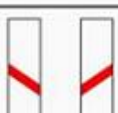
מהו מפגש מסילת ברזל?

- א. כל מקום שבו ניתן לחצות מסילת ברזל.
- ב. מקום שדרך ומסילת ברזל חוצים זו את זו במפלסים שונים.
- ג. מקום שדרך ומסילת ברזל חוצים זו את זו במפלס אחד והוא מסומן בתמרור שנקבע לכך.
- ד. מקום שכביש ומסילת ברזל חוצים זה את זה בדרך מהירה.

למורה: תשובה ג - מקום שדרך ומסילת ברזל חוצים זו את זו במפלס אחד והוא מסומן בתמרור שנקבע לכך.

בחלק ניכר מהמקרים מפגש של כביש עם מסילת ברזל הוא בדרך שאינה עירונית. התקנות קובעות כיצד לנהוג במקרה כזה (תקנות 55 ו-56).
אמצעים המתריעים לפני מפגש עם המסילה: תמרור, רמזור, מחסום ופעמון.

תמרורים לפני מפגש עם מסילת ברזל

מפגש מסילת ברזל (תמרור 129) תפקידו: להזהיר באופן כללי מפני מפגש מסילת ברזל בו חוצות דרך ומסילת ברזל זו את זו. תגובת הנהג: יאט וינהג על פי כללי ההתנהגות במפגש מסילת ברזל. הערה: הוצב התמרור עם חצים מתחתיו - תיתכן תנועת רכבות בשני הכיוונים.	
תמרור אזהרה ראשון בדבר התקרבות למפגש מסילת ברזל: כ-300 מ' לפני המפגש תפקידו: הראשון מבין 4 תמרורים המזהירים מפני מפגש מסילת ברזל. תגובת הנהג: יאט את מהירות הנסיעה וייערך לאפשרות לעצור לפני המסילה.	 תמרור 130
תמרור אזהרה שני בדבר התקרבות למפגש מסילת ברזל: כ-200 מ' לפני המפגש תפקידו: השני מבין 4 תמרורים המזהירים מפני מפגש מסילת ברזל. תגובת הנהג: ימשיך בנסיעה אטית עד המפגש.	 תמרור 131
תמרור אזהרה שלישי בדבר התקרבות למפגש מסילת ברזל: כ-100 מ' לפני המפגש תפקידו: השלישי מבין 4 תמרורים המזהירים מפני מפגש מסילת ברזל. מתמרור זה ועד אחרי המפגש אסורה העקיפה. תגובת הנהג: ימשיך בנסיעה אטית עד המפגש ויימנע מעקיפה. הערה: ממוקם הצבת התמרור אסורים העקיפה, ניסיון לעקיפה וסטייה לצורך עקיפה.	 תמרור 132
מקום מפגש מסילת ברזל (אחת): כ-10 מטר לפני המפגש תפקידו: לציין את מקום המפגש. התמרור הרביעי והאחרון לפני מפגש מסילת ברזל. תגובת הנהג: היערך לאפשרות לעצור בקרבת תמרור זה.	 תמרור 133
מקום מפגש מסילת ברזל (יותר ממסילה אחת): כ-10 מטר לפני המפגש תפקידו: להודיע לנהג כי מדובר ביותר ממסילה אחת. מיקום: כ-10 מטר לפני מפגש מסילת ברזל. תגובת הנהג: היערך לאפשרות לעצור בקרבת תמרור זה.	 תמרור 134
עצור לפני מפגש מסילת ברזל, מיועד לכל משתמשי הדרך הסבר: מיועד לרכב, לאופניים, להולכי רגל, לבעלי חיים, ועוד. הוראות: עצור לפני קו העצירה. באין קו עצירה, עצור לפני המחסום הקרוב, ובאין מחסום, עצור לפחות 4 מטר לפני פס המסילה הקרוב. תקף עד להפסקת האור האדום המהבהב.	 תמרור 722

תקנות בנושא מפגש עם הרכבת

(א) נוהג רכב המתקרב למפגש עם מסילת ברזל (להלן - מפגש) יאט את מהירות רכבו עד כדי אפשרות לעצור לאלתר לפני המסילה, וינקוט את כל האמצעים להבטיח את מעברו על פני המפגש ללא עיכוב וללא תקלה. (ב) הוראות תקנת משנה (א) יחולו על נוהג רכב המתקרב למפגש המוגן על-ידי מחסום או המסומן באות אזהרה על-ידי רמזור, פעמון או אמצעי אזהרה אחרים גם כשהמחסום או אות אזהרה כאמור אינם פועלים.	תקנה 55 האטה לפני מפגש
עצירה לפני מפגש (א) בנסיבות האמורות להלן, חייב נוהג רכב המתקרב למפגש לעצור את רכבו לפני קו העצירה, ובאין קו עצירה - לפני המחסום הקרוב, ובאין מחסום - במרחק של לא פחות מארבעה מטרים לפני פס המסילה הקרוב, ולא ימשיך בנסיעה אלא לאחר שנפתח המחסום או פסק אות האזהרה, ובאין מחסום או אות אזהרה - לאחר שעבר הרכב הנוסע במסילת הברזל (להלן - רכבת); ואלה הנסיבות: (1) רכבת מתקרבת נראית, נשמעת או משמיעה או אזהרה. (2) מוצב לפני המפגש תמרור המורה על עצירה. (3) ניתן אות אזהרה להתקרבות רכבת בין בדגל, בין באמצעות עדשה אדומה מהבהבת שמותקנת ליד תמרור המצוין במקום המפגש ובין בכל דרך אחרת. (4) המחסום שלפני המפגש חוסם את הדרך או חלק ממנה או מתחיל להתנועע לקראת חסימת הדרך או פתיחתה. (ב) נוהג רכב העוצר את רכבו לפני מפגש בנסיבות האמורות בתקנת משנה (א) ינהג כדלקמן: (1) יכבה את מקלט הרדיו, מקלט הטלוויזיה או הקלטת הפועלים ברכבו. (2) יפתח את חלון הרכב הקרוב אליו, ובאוטובוס גם את הדלת הקדמית. (3) יאזין ויסתכל לשני הכיוונים לאורך המסילה כדי להיווכח אם אין רכבת מתקרבת או אם אין אות אזהרה על התקרבות רכבת, ולא ימשיך בנסיעה אלא לאחר שנוכח שאין רכבת מתקרבת ושאין אות אזהרה.	תקנה 56 עצירה לפני מפגש

7. ירידה לשול הדרך

"שול הדרך" - השטח שאין לצידו מדרכה, עד לרוחב של ארבעה מטרים או עד לקצה תעלת ניקוז, כאשר דופן התעלה מצוי פחות מארבעה מטרים משפת הכביש.

כללי ההתנהגות בעת תקלה בירידה לשול דרך שאינה עירונית

סדר הפעולות בתקלה בדרך שאינה עירונית

1. מרחיקים את הרכב לשול הדרך, עד כמה שאפשר מהכביש
2. מדליקים את פנסי החירום המהבהבים
3. מדוממים את המנוע ומפעילים את בלם החניה
4. לובשים את האפוד הזהיר
5. מוציאים את הנוסעים מצד ימין ומרחיקים אותם
6. מציבים את משולש האזהרה מאחורי הרכב ומייצבים אותו
7. הכביש מהיר? מבקשים את עזרת המשטרה: 100
8. מזעיקים חילוץ ומחכים רחוק מהכביש, מעבר לגדר.

מפרצי חירום בדרך שאינה עירונית

מפרצי חירום נועדו לאפשר לנהג לעצור בבטחה במקרה שהוא נאלץ לעצור בשל תקלה בצד הדרך בכביש מהיר או בכביש בעל שול צר.
לפני מפרץ חירום מוצב תמרור המודיע, כי בעוד כמה מטרים יש מפרץ חירום ותמרור נוסף מוצב במפרץ החירום.

פעילות בבית - פעילות משותפת עם נהגים ותיקים ומנוסים

זיהוי מוקדם של סכנות בדרך שאינה עירונית

- הציגו את הסרטים האלה, שבהם צפיתם בשיעור לנהגים ותיקים ומנוסים.
 - ✓ [דרך שאינה עירונית עם קו הפרדה לבן וללא שוליים](#)
 - ✓ [עיקולים וירידות תלולות בדרך שאינה עירונית](#)
 - ✓ [דרך שאינה עירונית מקומית משובשת ובעיות בשדה הראיה](#)
- האם הם הצליחו לזהות את כל הסכנות?
- בקשו מהם להציע פתרון או הצעה להתנהגות בטיחותית נדרשת.
- הציגו את הממצאים בפני החברים לכיתה בתחילת השיעור הבא.
- מהן המסקנות שלכם מההשוואה שבין הנהגים הוותיקים והמנוסים לבין נהגים בראשית דרכם?

שאלות תרגול לקראת מבחן בתיאוריה

3. האם מותר להוריד או להעלות נוסעים בדרך מהירה?
- א. מותר, בתנאי שהשוליים רחבים.
 - ב. מותר רק לרכב ציבורי.
 - ג. מותר רק באור יום.
 - ד. אסור לחלוטין.
4. האם מותר לעצור, להעמיד או להחנות רכב בדרך מהירה?
- א. מותר, בתנאי שיש שול רחב דיו.
 - ב. אסור, פרט לרכב ציבורי.
 - ג. אסור, פרט לרכב דו-גלגלי.
 - ד. אסור, אלא אם כן סומן אחרת במפורש.
5. כאשר רכב נאלץ לעצור בדרך שאינה עירונית ונהג או נוסע עומדים לצאת ממנו:
- א. הנהג חייב ללבוש אפוד ביציאתו מן הרכב רק אם יש כלי רכב אחרים בדרך.
 - ב. היוצא ראשון מהרכב חייב ללבוש אפוד זוהר תקני ביציאתו מן הרכב.
 - ג. חובת לבישת אפוד מוטלת על הנהג בלבד, ולא על אדם אחר היוצא מן הרכב.
 - ד. אין חובה כלשהי. חובת לבישת אפוד מוטלת בדרך עירונית בלבד.
6. כיצד יפעל נהג בכביש אם לפתע מגיע מולו רכב בנתיב נסיעתו?
- א. יאט, יסטה ככל האפשר ימינה וגם ירד לשול הדרך – אם צריך.

- ב. ידליק אור גבוה כדי לסמן לנהג ממול שיחזור לנתיבו.
- ג. יסטה שמאלה וייסע בנתיב הנגדי, הפנוי עתה.
- ד. יצפור ויסמן לנהג ממול שיחזור לנתיבו.

7. האם מותר לעצור רכב בדרך מהירה?

- א. כן, אבל רק בצד הדרך ולצורך רענון הנהג.
- ב. לא. אסור לעצור רכב בדרך מהירה, למעט עצירה בשול הדרך כשהרכב התקלקל ואי-אפשר להמשיך בנסיעה.
- ג. כן, אבל רק לשם העלאת נוסעים.
- ד. כן, אבל רק לשם הורדת נוסעים.

8. מתי חייב נוהג ברכב לנסוע על שול הדרך, כשהשול סלול באספלט ופנוי, כדי לאפשר לרכב אחר לעקפו?

- א. כאשר הנהג נוסע לאט מאוד – מכל סיבה שהיא.
- ב. אף פעם. הנסיעה על השוליים אסורה, לכן רכב המעכב את התנועה שמאחוריו יסטה אל שול הדרך ויעצור כדי לשחרר את התנועה שמאחוריו.
- ג. רק כאשר הרכב נוסע בעלייה תלולה ונאלץ לנסוע לאט ומפריע לתנועה החופשית.
- ד. כאשר הנוהג ברכב מנועי נאלץ לנסוע במהירות נמוכה, המעכבת את התנועה מאחוריו, בשל מטענו או בשל שיפוע הדרך.

9. האם טרקטור רשאי להיכנס לדרך מהירה?

- א. רשאי, באור יום בלבד.
- ב. כן.
- ג. לא.
- ד. רשאי, בתנאי שאינו גורר גרור.

10. איזה סוג רכב חייב להיכנס לצומת מהנתיב הימני, בכביש שיש בו שני נתיבים או יותר באותו כיוון נסיעה?

- א. רכב מנועי מסחרי שמשקלו הכולל המותר 6,000 ק"ג או יותר.
- ב. רכב מסחרי שמשקלו הכולל המותר יותר מ-4,000 ק"ג.
- ג. רכב מסחרי שמשקלו הכולל המותר 10,000 ק"ג או פחות.
- ד. רכב מסחרי ורכב עבודה שמשקלם הכולל המותר יותר מ-10,000 ק"ג.

11. כיצד עליך לנהוג כשאתה נוסע בכביש צר ולפתע בא ממולך רכב אחר?

- א. להאט ולסטות ככל שאפשר ימינה, אולם לא לרדת מהכביש.
- ב. לצפור ולסמן בידיים לנהג שסטה שיחזור לנתיב שלו.
- ג. להאט ולסטות ככל שאפשר ימינה, ואם צריך – לרדת מהכביש.
- ד. להדליק את אורות החזית הגבוהים כדי לסמן לנהג ממול שיחזור לנתיבו.

תשובות: 3-ד, 4-ב, 5-א, 6-ב, 7-ד, 8-ג, 9-ד, 10-ג, 11-ג

תמרורים הנוגעים לדרך בין-עירונית: 101-112, 123-126, 140-143, 216-218, 231-230
230, 420-423, 425, 611-612, 617, 637, 803, 805-807

תקנות תעבורה נוספות

תקנות בנושא איתות

(א) נוהג רכב העושה אחד מאלה: (1) מתכוון לנוע או להפנות את רכבו (2) מתכוון לסטות מנתיב נסיעתו. (3) עוצר את רכבו ייתן אות בזמן וממרחק מספיקים כדי להזהיר עוברי דרך אחרים ובצורה המבטיחה כי האות ייראה לעיניהם, זולת אם סיבה סבירה מנעה אותו מלתת אות כאמור. (ב) נתן נוהג רכב אות כאמור בתקנת משנה (א) יפסיק את מתן האות משהשלים אותה פעולה שלשמה ניתן האות.	תקנה 58 חובה לאותות ודרך האיתות
(א) אות כאמור בתקנה 58 (א) יינתן כדלקמן: (1) לעניין פסקאות (1) ו-(2) – על-ידי מחוון כיוון. (2) לעניין פסקה (3) – על-ידי אור הבלימה. (ב) התקלקלו מכשירי האיתות האמורים בתקנת משנה (א) או באין מכשירים כאלה ברכב, ייתן הנהג את האות בידו. (ג) נוהג רכב רשאי להוסיף לאות הניתן במכשירים כאמור בתקנת משנה (א) אות בידו, אם נראה לו כי נסיבות העניין מצדיקות זאת.	תקנה 59 מתן אות
(א) האות להנעת רכב העומד מצד ימין של הכביש, וכן האות לשם פנייה או סטייה שמאלה יינתן - (1) במחוון כיוון – על-ידי הארת אור מהבהב מצידו השמאלי של הרכב. (2) ביד - בהוצאת הזרוע השמאלית עד למרפק מחוץ לרכב בקו אופקי. (ב) האות להנעת רכב למעט אופניים העומד מצד שמאל של הכביש, וכן האות לשם פנייה או סטייה ימינה יינתן - (1) במחוון כיוון – על-ידי הארת אור מהבהב מצידו הימני של הרכב. (2) ביד - בהנעת כף היד השמאלית והזרוע במעגל מחוץ לרכב בכיוון מהלך השעון.	תקנה 60 האיתות

(3) באופניים - בהרמת הזרוע הימנית בקו אופקי ובניצב לכיוון הנסיעה של האופניים. (ג) האות לעצירה או להאטת המהירות יינתן - (1) באור הבלימה או (2) ביד - בנענוע כף היד השמאלית והזרוע למעלה ולמטה, מחוץ לרכב, כשהזרוע בקו אופקי וכף היד מופנית כלפי מטה. (ד) נוהג רכב בעל הגה ימני או שמקום מושבו אינו מאפשר לו ליתן את האותות ביד כדין, ייתן אותם במכשיר חשמלי.	
נתן נוהג רכב הנע בכביש אות כאמור בתקנה 60, חייב כל נוהג רכב הבא בעקבותיו להאט ולנהוג בזהירות ולעצור אם יש צורך בכך, כדי לאפשר לנוהג הרכב שלפניו לפנות, לסטות, להאט או להיעצר - ללא הפרעה.	תקנה 61 הנוהג בעקבות רכב אחר

באדיבות מר דני שטרוזמן

עצירה וחנייה בדרך שאינה עירונית ובדרך מהירה

הנוהג רכב בדרך שאיננה עירונית, המסומנת כדרך ראשית או אזורית על-ידי תמרור מודיעין, לא יעצור את רכבו, לא יעמידנו, לא יחנהו ולא ישאירנו עומד על הכביש או על שולי הדרך בין בהשגחה ובין שלא בהשגחה. (2) הוא גרור או נתמך שנותק מגורר או מתומך, אלא בעת ביצוע עבודות כאמור בתקנה 69(ב)(3).	תקנה 69 (א)
הוראות תקנת משנה (א) לא יחולו על — (1) העלאת נוסעים או הורדתם בשולי הדרך. (2) פעולות חילוץ נפגעים או רכב שיצא מכלל פעולה. (3) ביצוע עבודות ציבוריות כאשר אין אפשרות אחרת לבצען ובמידה הדרושה לביצוע העבודות האמורות בשולי הדרך. (4) רכב צה"ל שנעצר לשם מילוי תפקיד צבאי.	תקנה 69 (ב)
בדרך מהירה אסורה העלאת נוסעים או הורדתם או עצירת רכב, העמדתו או חנייתו בכל מקום שבין הגדרות הקובעות את גבולות רצועת הדרך, אלא אם סומן אחרת.	תקנה 69 (ג)

תקנה 69 (ד)	קצין משטרה רשאי להתיר בכתב ובתנאים שייראו לו עצירת רכב בכביש לצורך ביצוע עבודות כאמור בפסקה (3) לתקנת משנה (ב) ובעל ההיתר חייב למלא אחרי תנאי ההיתר.
תקנה 69 (ה)	הוראות תקנות משנה (א), (ב) ו-(ג) לא יחולו על עצירתו או העמדתו של רכב שהיה הכרח לעצרו ולהשאירו עומד באופן זמני על פני הכביש עקב קלקולו, ובלבד שנוהג הרכב יעשה את כל הדרוש כדי להסיעו לשולי הדרך במידת האפשר ולהרחיקו מהדרך בכלל במהירות האפשרית.
תקנה 69 (ו)	לא יחנה אדם רכב, לא יעמידנו ולא ישאירנו עומד בדרך אם — (1) רוחבו עולה על 2.50 מטר, למעט רכב צה"ל שנעצר לשם מילוי תפקיד צבאי. (2) הוא גרור או נתמך שנותק מגורר או תומך, אלא בעת ביצוע עבודות כאמור בתקנה 69(ב)(3).